

Nr 63.

Av herrar **Åqvist** och **Ljunggren**, med vissa förslag angående undervisningen vid det tekniska läroverket i Örebro.

I årets statsverksproposition föreslås nedsättning av det extra anslaget till tekniska gymnasiet i Örebro med 8,000 kronor till 16,000 kronor (se bilaga till 8^e huvudtiteln, sid. 524—526).

Tekniska gymnasiet i Örebro är för närvarande organiserat med 4 parallellavdelningar i första klassen, av vilka 3 äro på ordinarie stat, medan den fjärde är på extra stat. Andra och tredje årsklasserna äro uppdelade på 4 facklinjer, en maskinteknisk, en elektroteknisk, en kemiskt-teknisk och en merkantilt-teknisk linje. Av dessa äro de tre förstnämnda på ordinarie stat, medan den sistnämnda, alltså den merkantilt-tekniska linjen, är på extra stat. Gymnasiets anslag på ordinarie stat uppgår till 122,825 kronor och dess extra anslag till 24,000 kronor.

Genom den föreslagna minskningen av anslaget skulle undervisningen i gymnasiet icke kunna upprätthållas i sin nuvarande omfattning. Kungl. skolöverstyrelsen, som i likhet med gymnasiets rektor anser, att det skulle vara synnerligen olyckligt, om de blygsamma möjligheter, som för närvarande finnas till avläggande av en med studentexamen i viss mån jämbördig, men på det praktiska livets krav bättre inriktad examen, skulle reduceras, har därför föreslagit, att gymnasiets fyra parallellavdelningar skulle bibehållas utom under läsåret 1933—1934, då en av dem skulle vara indragen, men att den merkantilt-tekniska linjen, som anses vara relativt litet frekventerad, från och med läsåret 1934—1935 skulle successivt avvecklas, vilket förslag även framlagts i årets statsverksproposition.

Det extra anslaget på 24,000 kronor är beräknat att fördelas på skolans olika utgiftstitlar på följande sätt (se bil. till statsverkspropositionen 1923, 8 H.T., s. 551.).

Extralärare, 114 veckotimmar à 175 kronor	Kr. 19,950:—
Lantmäteri	» 100:—
Skrivbiträde	» 300:—
Skolläkare	» 250:—
Bibliotekarie	» 100:—
Böcker, undervisningsmaterieell	» 800:—
Materieell för laborationer	» 1,000:—
Trycksaker m. m.	» 500:—
Uppvärmning, belysning m. m.	» 1,000:—
	Summa Kr. 24,000:—

Vid en minskning av anslaget med 8,000 kronor skulle sålunda denna minskning drabba dessa olika titlar på följande sätt:

Extralärare	Kr. 6,650:—
Lantmäteri	» 33:33
Skrivbiträde	» 100:—

Skolläkare.....	Kr.	83: 34
Bibliotekarie	»	33: 33
Böcker m. m.	»	266: 67
Laborationer	»	333: 33
Trycksaker m. m.	»	166: 67
Uppvärmning.....	»	333: 33
		Summa Kr. 8,000: —

Vid indragning av en parallellavdelning i första klassen skulle 37 veckotimmar vinnas och, om den merkantilt-tekniska linjen helt avvecklas, skulle likaledes 37 veckotimmar vinnas, vilket skulle innebära en utgiftsminskning med 37×175 kronor eller 6,475 kronor, vilket ligger nära ovan uppgivna belopp, 6,650 kronor.

På övriga titlar kunna emellertid, som nedan visas, inga nämnvärda besparingar beräknas uppkomma. Anslaget till uppvärmning m. m. brukar helt bli taget i anspråk men är med nuvarande bränslepriser i stort sett tillräckligt. Någon minskning i utgifter för sådant ändamål är emellertid icke att motse. Anslaget till laborationer och trycksaker äro otillräckliga, varför varje år en brist brukar uppstå på dessa poster. Genom en ganska hårdhänt besparing på anslaget till böcker m. m. har denna brist visserligen kunnat nedbringas, men gymnasiets styrelse har varje år nödgats begära täckning för den återstående bristen, för sistförflutna budgetår med icke mindre än kr. 2,071: 04. Då en indragning av en parallellavdelning i första klassen eller av den merkantilt-tekniska linjen icke märkbart skulle påverka dessa poster, kan en verklig besparing här icke genomföras.

Anslaget till övningar i lantmäteri är redan nu otillräckligt.

Även med den minskning i elevantalet på 40 à 45 elever, som enligt vad nedan visas, skulle bli en följd av den föreslagna indragningen av den merkantilt-tekniska linjen, kan det för framtiden lätt hända, att elevantalet skulle komma att överstiga 300 (det nuvarande antalet är 360). Då skolans elevantal endast 4 gånger överskridit 300, synes en sänkning av arvoden till skrivbiträde, skolläkare och bibliotekarie sålunda omotiverad.

Den verkliga utgiftsminskning, som skulle uppstå på grund av den merkantilt-tekniska linjens indragning, måste sålunda komma att inskränka sig till ovan nämnda belopp av 6,475 kronor.

Den omständigheten, att gymnasiets anslag redan under nuvarande förhållanden är för knappt beräknat, medför sålunda, att den uppkomna besparingen icke kan bli fullt så stor som den av kungl. skolöverstyrelsen beräknade.

Vid en minskning av anslaget med 8,000 kronor måste därför den brist i gymnasiets stat, som redan nu varje år uppstår, komma att ökas med omkring 1,500 kronor.

Anslagsminskningen borde därför inskränkas till 6,500 kronor, varvid man dock i framtiden liksom hittills har att räkna med en viss brist i staten.

Till belysning av frekvensen på den merkantilt-tekniska linjen må följande anföras. Elevernas fördelning på fackavdelningar i andra klassen brukar i

vanliga fall vara följande: de flesta eleverna ansluta sig till den maskintekniska linjen, varför två sådana avdelningar vanligen få inrättas, vilka också i allmänhet brukar vara alldeles fullsatta. Den näst största avdelningen är den elektrotekniska, som brukar bilda en full avdelning, alltså med bortåt 30 elever. På den kemiskt-tekniska linjen kunna på grund av laboratoriernas begränsade storlek endast 15 elever eller i nödfall 16 elever mottagas. Den merkantilt-tekniska linjen bör ha samläsning med den kemiska i de ämnen, där sådant är möjligt, och då icke fler än 30 elever få sammanföras i en avdelning, kunna därför icke mer än 14 à 15 elever mottagas i den merkantilt-tekniska linjen, om den kemiska är fullsatt, vilket nästan alltid är fallet. Under läsåret

1930—31	intogs	14	elever	i	merkantila	avdelningens	2:a	klass
1931—32	»	16	»	»	»	»	»	»
1932—33	»	15	»	»	»	»	»	»

Denna avdelning har sålunda, vad andra årsklassen beträffar, under de tre sista läsåren varit fullsatt, vilket även var fallet 1926—27 och 1927—28. Härtill har dock i någon mån bidragit, att en och annan elev, som icke kunnat beredas plats i den avdelning han önskat tillhöra, måst placeras i denna avdelning.

Genom den föreslagna indragningen av den merkantilt-tekniska linjen skulle minskning av gymnasiet elevantal bliva en följd. I andra klassen skulle visserligen de två maskintekniska och den elektrotekniska avdelningen kunna mottaga vardera 30 elever, men den kemiskt-tekniska kan, som ovan nämnts, icke mottaga mer än 15 (möjligen 16). Andra klassen kommer sålunda att kunna rymma högst 105 elever mot nuvarande 120. I första klassen kunna därför icke heller fler än 105 elever intagas mot nuvarande 120. Skolan skulle alltså nödgas avvisa 15 elever mer om året, än vad som nu är fallet, och hela elevantalet i skolan skulle komma att minskas med 40 à 45 elever, även om antalet inträdessökande skulle bibehålla sin nuvarande storlek.

Ehuru den tekniskt-merkantila linjen icke är särskilt stor och på grund av förhållandena icke heller kan bliva detta, synes den fylla ett verkligt behov. Som bevis härför må anföras, att vid de för övrigt fåtaliga fall, då förfrågningar om arbetskrafter gjorts från industrien direkt hos gymnasiet rektor, ha dessa på senaste tiden uteslutande avsett sådana, som genomgått den merkantilt-tekniska linjen. Det är också karakteristiskt, att flera industriella företagare sänt sina söner just till denna linje.

Den indragning av den merkantilt-tekniska linjen, som föreslagits på grund av det nuvarande statsfinansiella läget, bör därför, om den behöver komma till stånd, endast vara temporär. En sådan indragning synes emellertid icke vara nödvändig.

Genom en indragning av en parallellavdelning i första klassen hösten 1933 kan nämligen ovan angivna besparing av omkring 6,500 kronor under de kommande åren, då denna decimerade årsklass kommer upp i andra och

sedan i tredje klassen, åstadkommas även på annat sätt än genom indragning av den merkantilt-tekniska linjen, t. ex. genom indragning av den ena av de maskintekniska avdelningarna. Vilket av möjliga alternativ, som blir lämpligast, torde icke kunna avgöras, förrän man får klarhet i, hur vederbörande elever anmäla sig till de olika fackavdelningarna. Det synes därför icke vara nödvändigt att redan nu taga ställning till frågan om skolans indelning i facklinjer efter minskningen av det extra anslaget.

På grund av vad ovan anförts, få vi hemställa,

att riksdagen ville till uppehållande av en fjärde parallellavdelning i andra och tredje årsklasserna vid tekniska läroverket i Örebro anvisa för budgetåret 1933—1934 ett *extra* anslag av kronor 17,500,
och *att* riksdagen icke gör något uttalande om den framtida facklinjeindelningen vid gymnasiet.

Stockholm den 18 januari 1933.

Ernst Åqvist.

Elof Ljunggren.